

ОМБУДСМАН ЗА ДЈЕЦУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Broj: 1258-3-UP/24

Dana, 02.12.2024. godine

MINISTARSTVO PORODICE OMLADINE I SPORTA
n/r ministra gđa. Selma Čabrić

ПУБЛИКА СРПСКА МИНИСТАРСТВО УПРАВЕ		REPUBLIKA SRPSKA MINISTARSTVO UPRAVE	
Директор		Директор	
Примљено		03-12-2024	
Орг. јед.	Број	Прилог	Вриједност

PREDMET: Inicijativa za donošenje Protokola o zaštiti djece i mladih od nasilja u sportu i sportskim aktivnostima u Republici Srpskoj

Poštovani,

Na osnovu člana 7. Zakona o Ombudsmanu za djecu („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 103/08, / 70/12) Ombudsman za djecu podnosi:

INICIJATIVU za donošenja Protokola o zaštiti djece i mladih od nasilja u sportu i sportskim aktivnostima u Republici Srpskoj

Ombudsman za djecu predlaže Ministarstvu porodice omladine i sporta, preduzimanje mjera i aktivnosti u cilju dodatne zaštite djece i mladih od nasilja u sportu i na sportskim terenima, kao i u cilju sprječavanja postupaka koja dovode do povreda prava djece koja se bave sportom, na način da:

- 1. u skladu sa postojećim zakonskim propisima donese Protokol o zaštiti djece i mladih od nasilja u sportu i sportskim aktivnostima koji će urediti oblast zaštite djece i mladih od nasilja od strane članova sportskog udruženja/kluba (djece), od strane trenera ili odraslih trećih lica koji su zaposleni u sportskom udruženju/klubu ili prisustvuju sportskoj aktivnosti, druge djece i mladih, ali istovremeno koji će propisati mjere intervencije i postupak zaštite prema djetetu žrtvi i počiniocima nasilja u sportu ali i preventivne aktivnosti u cilju sprečavanja istog.**

Ministarstvo će u roku od 60 dana od dana prijema Inicijative, obavijestiti Instituciju o preduzetim mjerama.

O b r a z l o ž e n j e

Nasilje se definiše kao svaki oblik ponašanja prema djetetu koje ima za cilj povređivanje ili nanošenje bola, bilo fizičkog ili psihičkog, zapostavljanje i/ili zanemarivanje djeteta, maltretiranje i/ili bilo koji oblik eksploatacije djeteta, uključujući i seksualnu eksploataciju.¹

Institucija Ombudsmana za djecu je u svom postupanju zaprimila prijavu-žalbu² roditelja u vezi nasilja kojem je izloženo njihovo dijete na način da se dijete psihički zlostavlja, da je izloženo ruganju igrača/ica iz drugog kluba te da isto traje duži vremenski period, a sada je preneseno i na društvene mreže i očituje se objavljivanjem precrtanim slikama maloljetnog djeteta putem digitalnih tehnologija, te štampanjem istih slika i ruganjem sa pogrdnim komentarima, te istim takvim uzvicima sa tribina prilikom preuzimanja nagrada.

Da je problem nasilja mladih u sportu i sportskim terenima u Republici Srpskoj prisutan pokazuju takođe i pojedinačni slučajevi koji su dospjeli u javnosti pa su ovo samo neki od objavljenih naslova *"Nasilje na utakmici pretpionira u Zvorniku: Dječake istukao predstvnik kluba"*³, *"Trener napio i obljubio djevojčicu (14), njenoj majci za šutnju nudio posao"*⁴, *Učenik pretučen bejzbol palicama ispred banjalučke škole gdje je mogući motiv bio za napad "navijačka pripadnost"*⁵ itd.

UN Konvencija o pravima djeteta propisuje da države članice priznaju pravo djeteta na odmor i slobodno vrijeme, na igru i rekreaciju koja odgovara uzrastu djeteta i slobodno učešće u kulturnom životu i umjetnosti. Države članice poštuju pravo djeteta na puno učešće u kulturnom i umjetničkom životu i podstiču pružanje odgovarajućih i jednakih mogućnosti za kulture, umjetničke, rekreativne i slobodne aktivnosti.⁶

Države članice preduzimaju sve odgovarajuće zakonodavne, administrativne, socijalne i obrazovne mjere radi zaštite djeteta od svih oblika fizičkog ili mentalnog nasilja, povreda ili zloupotrebe, zanemarivanja ili nemarnog odnosa, maltretiranja ili eksploatacije⁷, uključujući i seksualnu zloupotrebu⁸, dok je na brizi kod roditelja, zakonitih staratelja ili nekog drugog lica kome je povjerena briga o djetetu. Takve zaštitne mere treba da obuhvate, po potrebi, efikasne postupke za ustanovljavanje socijalnih programa za obezbjeđenje podrške neophodne djetetu i onima kojima je povjerena briga o djetetu, kao i ostale oblike sprečavanja, utvrđivanja, prijavljivanja, prosleđivanja, istrage, postupanja i praćenja slučajeva ovde navedenog zlostavljanja djeteta i, po potrebi, obraćanja sudu.⁹

Kada govorimo o međunarodnim dokumentima Evropska sportska povelja propisuje da će Vlade u cilju promocije sporta kao značajnog činioca ljudskog razvoja, preduzeti neophodne korake radi primene odredaba ove povelje u skladu sa principima iz Kodeksa sportske etike, radi omogućavanja svakom pojedincu da učestvuje u sportu, a posebno radi osiguravanja svakome mogućnosti da se bavi sportom i fizičkom rekreacijom u bezbednoj i zdravoj okolini, kao i da radi i zaštite i razvoja moralnih i etičkih osnova sporta, kao i ljudskog dostojanstva i bezbednosti onih

¹ UN Komitet za prava djeteta, Opšti komentar broj:13, tačka 4

² Predmet broj:314-33-8-PŽ/23

³ Glas Srpske online izdanje od 27.04.2018. godine.

⁴ Radio Sarajevo online izdanje od 06.12.2021. godine.

⁵ Nezavisne novine, online izdanje 07.10.2024. godine

⁶ UN Konvencija o pravima djeteta član 31.

⁷ UN Konvencija o pravima djeteta član 37.

⁸ UN Konvencija o pravima djeteta član 34.

⁹ UN Konvencija o pravima djeteta član 19.

koji su uključeni u sport - zaštitom sporta, sportista i sportistkinja od eksploatacije radi političke, komercijalne i finansijske koristi, kao i postupaka koji predstavljaju zloupotrebu ili ponižavanje, uključujući i zloupotrebu droga i seksualnog zlostavljanja i zloupotrebe, posebno dece, mladih i žena.¹⁰

Zakon o sportu¹¹ u članu 8. propisuje:

"Posebna zaštita djece u sportu:

Svi učesnici sportskog Sistema Republike Srpske obavezni su sa posebnom pažnjom suprostavljati se i prijaviti sve vrste zloupotreba, zlostavljanja, diskriminacije i nasilja nad djecom u sportu."

Član 14."

"Sprečavanje svih oblika nasilja:

S ciljem obezbjeđenja i zaštite života, ličnog integriteta i dostojanstva sportista, gledalaca i drugih učesnika sportskih manifestacija, te s ciljem zaštite njihove imovine i imovine drugih lica, Republika uređuje i obezbjeđuje, a nadležni sporstki savezi sprovode mjere i aktivnosti na sprečavanju svih oblika nasilja."

I drugi zakoni i podzakonski akti koji bi trebali da regulišu ovu oblast, kao npr. Zakon o sprečavanju nasilja na sportskim priredbama¹², Pravilnik o načinu ostvarivanja nadzora u oblasti sporta u Republici Srpskoj¹³, ali i Protokol za zaštitu djece od nasilja, zanemarivanja i zlostavljanja¹⁴, ne definišu pitanje zaštite djece i mladih od nasilja u sportu i sportskim aktivnostima.

Nedolično i nasilno ponašanje u sportu, sportskim terenima i aktivnostima, prisutno je kako u zemljama u regionu, tako i kod nas. Nasilje nad djetetom u sportskom kontekstu se može ispoljiti kroz psihološko vrijeđanje i omalovažavanje na osnovu pola, fizičkog izgleda ili postignuća (u sportu), kao nasilje od strane trenera, saigrača/čica, protivnika/ica, kao i nasilje nad sudijama. Takođe, sve više se uočava i dešava da trener ispoljava agresivno i nasilno ponašanje prema saigračima/cama, protivnicima/cama ili sudijama.

Nasilje nad djetetom u sportskom kontekstu se može ispoljiti i kroz suvišni pritisak na dijete koje se bavi sportom, odnosno dijete sportistu da postiže bolje rezultate, kako kao pojedinac u pojedinačnom takmičenju, tako i u grupnom. Dešavaju se situacije da se od djeteta zahtijevaju neprimjerene seksualne radnje i seksualni odnosi kao preduslov za odabir u tim ili davanje određenje privilegije, da se dijete tjelesno kažnjava kao jedan vid sankcije za loša sportska postignuća, povredu kroz treniranje na visoko rizičnim aktivnostima u ekstremnim uslovima, a često se djeca za bolje sportske performanse i postignuća forsiraju da koriste doping i supstance koje mogu da naruše zdravlje djeteta koje je u razvoju, isto kao i pritisak saigrača/ica da se konzumiraju alkohol i narkotici. Nerjetko se dešavaju situacije da se određeni broj djece žali kako

¹⁰ Evropska sportska povelja-Preporuka br. R (92) 13 Komiteta ministara državama članicama o Evropskoj sportskoj povelji (Usvojena od strane Komiteta ministara država članica Saveta Evrope 24. septembra 1992. godine na 480 sastanku, i revidirana 16. maja 2001. na 752. sastanku), Član 1

¹¹ Zakon o sportu ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj: 79/20)

¹² Zakon o sprečavanju nasilja na sporstkim priredbama ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj:106/15)

¹³ Pravilnik o načinu ostvarivanja nadzora u oblasti sporta u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj: 66/2002)

¹⁴ Protokol za zaštitu djece od nasilja, zanemarivanja i zlostavljanja ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj: 38/24, 47/24)

nemaju dozvoljen adekvatan odmor i da se zahtijeva od njih da se učestvuje na takmičenju bez obzira na umor ili povredu u tom momentu.

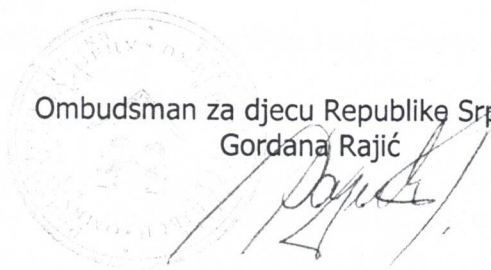
Radi toga, neophodno je prepoznati važnost nasilja nad djetetom u sportskom kontekstu, te donijeti poseban protokol za zaštitu djece od nasilja, a koji se između ostalog bavi temama potencijalno rizične situacije, mjesta i uloge, specifične za sport koje nose rizik nasilnog ponašanja, posljedice nasilja, zaštitu djece od nasilja u sportu, prevencija – preventivne aktivnosti ali i pitanja intervencija kada dodje do nasilja.

Uključivanje djece i mladih u sportske aktivnosti smanjuju rizik za brojne hronične bolesti, doprinose zaštiti mentalnog zdravlja djece, pomaže djeci da usvajaju zdrave životne stilove i radne navike, utiče na njihov rast i razvoj ličnosti kao i poboljšanje socijalizacije djece u društvu. Zbog brojnih pozitivnih efekata koje nudi sport i bavljenje njime u dječijem dobu na svim nivoima, potrebno je podsticati uključivanje djece u sport i sportske aktivnosti te osigurati njegovu dostupnost svoj djeci, bilo da su to školska takmičenja, sportska takmičenja, treninzi, neke rekreativne ili takmičarske aktivnosti koje se sprovode pod kontrolom roditelja, trenera, nastavnika ili nekih drugih sportskih radnika.

Uzimajući u obzir prethodno navedeno, Ombudsman za djecu u skladu sa svojim ovlaštenjima, a u cilju dodatne zaštite djece i mladih od nasilja u sportu i sportskim aktivnostima ili drugih rizičnih situacija, te da bi se osigurala ujednačena postupanja i adekvatan pristup zaštiti djece u slučajevima povrede njihovih prava u sportskim aktivnostima, podnosi gore navedenu Inicijativu.

S poštovanjem,

Ombudsman za djecu Republike Srpske
Gordana Rajić

The block contains a circular official stamp of the Ombudsman for Children of the Republic of Srpska. Overlaid on the stamp is a handwritten signature in dark ink, which appears to be 'Gordana Rajić'.